

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Ρυθμοί και εκτροχιασμοί

ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ

Η κυρία Κούλα
Εκδ. Πατάκη, σελ. 110

Η κυρία Κούλα εξιστορεί την πρόσκαιρη ερωτική περιπέτεια της ώριμης παντρεμένης Κούλας με τον νεαρό σπουδαστή Μίμη και τη διακοπή του δεσμού τους όταν η Κούλα συνειδητοποιεί πως το πάθος της για τον νεαρό απειλεί την εσωτερική ισορροπία και τη μονότονη μεν, αλλά τακτοποιημένη της ζωή στους κόλπους της οικογένειάς της. Σε τι είναι δυνατόν να μας ενδιαφέρει σήμερα η νουβέλα του Μένη Κουμανταρέα που πρωτοκυκλοφόρησε πριν από τριάντα τρία χρόνια;

Σύμφωνα με τη θεωρία, η μορφή ενός κειμένου δεν είναι ένα από τα λιγότερο σημαντικά χαρακτηριστικά του, είναι το ίδιο το κείμενο, όπως, ας πούμε, η μορφή ενός αγάλματος είναι το ίδιο το άγαλμα. Σημασία έχει, λοιπόν, όχι τόσο η τετριμμένη υπόθεση της νουβέλας που θα μπορούσε ν' ανήκει σε οποιοδήποτε ρομάντζο, αλλά ο τρόπος που λέει όσα λέει – η γραμματική, η διάρθρωση, η σύνταξη τους.

Η κυρία Κούλα έχει παντρευτεί συμβατικά για να αποφύγει την ετικέτα της γεροντοκόρης. Δεν παθιάζεται ούτε με τον άντρα

ούτε με τα παιδιά της. Αυτοπεριορισμένη στην ασφάλεια των οικείων σχέσεων και προσκολλημένη στις σίγουρες απολαύσεις των υλικών ανέσεων, ζει αρμονικά μεταξύ σπιτιού και δουλειάς. Και ξαφνικά όλα ανατρέπονται. Η καθημερινή συμπτωματική συνάντηση με τον Μίμη στο βραδινό τρένο καταλήγει στην γκαρσονιέρα του και οδηγεί σε μόνιμο δεσμό. Το πάθος που καταλαμβάνει την Κούλα για τον χαριτωμένο σπουδαστή νεκρώνει τους μηχανισμούς της άμυνας της. Χάνει την αυτοκυριαρχία της, ζηλεύει, γίνεται φορτική.

Μία αναπάντεχη ωστόσο στάση του συρμού μέσα στο τούνελ προξενεί στους επιβάτες πανικό και προσφέρει στην Κούλα το έναυσμα για μια αποκαλυπτική ενδοσκόπηση. Η βαθύτερη επιθυμία της για ασφάλεια αναδύεται ορμητικά παραμερίζοντας το όψιμο

πάθος της. Αρχίζει να αναζητεί τη θαλπωρή του οικογενειακού σπιτιού, παίρνει αποφάσεις και παύει να βλέπει τον Μίμη.

Η νουβέλα αναπτύσσεται γύρω από δύο θεματικά μοτίβα που σχε-

τίζονται με την επανάληψη και τη μεταβολή, με την πλήξη και τη διαφυγή, με τη ρουτίνα και την ανατροπή της. Ο ηλεκτρικός, όπου εκτυλίσσεται μεγάλο μέρος της νουβέλας, αποτελεί ιδανικό μέσον για την υποβολή του στοιχείου της επανάληψης. Η διαδρομή του είναι πάν-

τοτε ορισμένη και περιορισμένη, τα δρομολόγια σταθερά, οι σταθμοί ίδιοι, η προκαθορισμένη του πορεία, ο επαναλαμβανόμενος ρυθμός δεν αφήνουν περιθώρια διαφυγής συνοψίζοντας συμβολικά τη ζωή της Κούλας αλλά και την τελική έκβαση της ιστορίας.

Παρ' όλα αυτά μέσα σε αυτό το τρένο η ζωή της Κούλας κάποια

στιγμή εκτροχιάζεται. Η γκαρσονιέρα του Μίμη στα Πατήσια θα αντικαταστήσει την ασφάλεια του οικογενειακού σπιτιού της Κηφισιάς. Και παράλληλα ο ηλεκτρικός από χώρος οικείας τάξης στον οποίο μπαίνει κάθε πρωί και βράδυ για τη διαδρομή σπίτι - δουλειά, δουλειά - σπίτι μεταβάλλεται σε χώρο εγκατάλειψης και μοναξιάς όταν ο Μίμης λείπει.

Ενας συμβολικός και πάλι εκτροχιασμός (το απότομο σταμάτημα του τρένου μέσα στο τούνελ που τρομάζει) θα επαναφέρει την Κούλα στην οικεία τάξη. Θα αρχίσει να αντικρίζει τον Μίμη διαφορετικά, και εκεί που παλαιότερα έχανε τον νου της από ένα πουλοβεράκι κόκκινο της φωτιάς μαζί με τα μάτια του που έλαμπαν πυρετικά, τώρα τα μάτια του που αστράφτουν δεν είναι πια γι' αυτήν παρά «μια λάμψη συνηθισμένη της νεότητας».

Η εξιστόρηση του Μένη Κουμανταρέα, αυτή η εξαιρετικά νοσταλγική αθηναϊογραφική νουβέλα, φαινομενικά μόνον είναι απλοϊκή αποτελώντας κάτι πολύ περισσότερο από ένα σύνθημα ρομάντζο. Με την έντεχνη, με την ιδιοφυή δημιουργία ρυθμών, κατορθώνει να μετατραπεί σε ισοδύναμο ζωής θίγοντας ταυτόχρονα μερικά από τα ουσιαστικότερα προβλήματα της ύπαρξης.

